

BOEKBESPREKINGEN ENZ.

Vogels van riet en water en van strand en wad

De verblijdend groeiende Europese samenwerking leidt er o.a. toe, dat ook in Nederland boeken worden uitgegeven, die hun oorsprong in andere landen hebben. Dit is vooral van belang voor overvloedig (vaak in kleuren) geïllustreerde werken, waarvan de uitgave zonder deze samenwerking, in Nederland tegen lage prijs onmogelijk zou zijn.

Er zou alle reden zijn, zich hierover te verheugen, mits steeds werd voldaan aan twee belangrijke voorwaarden: 1. kritische beoordeling van de kwaliteiten der oorspronkelijke uitgave en 2. zorgvuldige en deskundige bewerking van de oorspronkelijke tekst die, waar mogelijk, aan Nederlandse situatie dient te worden aangepast.

Lofwaardige voorbeelden van dergelijke co-producties zijn de bekende „Vogelgids” en het fraaie „De vogels van de wereld”. Zeer teleurstellend echter is de zojuist verschenen Nederlandse uitgave van „De vogels van riet en water”. Dit verwijt treft geenszins de oorspronkelijke auteur Dr. Wolfgang Makatsch, die over voldoende belesenheid en ervaring blijkt te beschikken om een goed werkstuk af te leveren. Het geldt zelfs niet de slechts in een onderschrift bij het voorwoord genoemde vertaalster, die een prettig leesbare vertaling afleverde. Doch het verwijt geldt in ernstige mate Dr. M. A. IJsseling, die in dat naschrift verklaart: „De vertaling van Mej. A. Hendriksen lazen wij kritisch door. Wij voegden aan de tekst weinig toe en behoeften ook weinig te schrappen.”

Welnu, zowel toevoegen al schrappen waren nu juist dringend nodig geweest, om van dit vooral wat betreft de illustraties zo aantrekkelijke boek een ook voor Nederland nuttig en bruikbaar werk te maken. Terecht vermeldt Dr. Makatsch in zijn oorspronkelijke tekst allerlei gegevens over Oost-Duitsland, waar hijzelf en het merendeel van zijn lezers wonen. Voor de Nederlandse lezer van zijn boek zijn deze echter over het algemeen weinig relevant, vaak zelfs storend of verwarrend. Bovendien zijn, vaak over

dezelfde onderwerpen, ter zake doende Nederlandse gegevens beschikbaar.

Ernstiger nog is het klakkeloos presenteren van een zinnetje als: „Waar kunnen wij nu nog wulpen, grutto's, kemp-hanen, bosruiters en andere bewoners van moerassige laagvlaktes in de broed-tijd observeren?” (blz. 37), in een uitgave, bestemd voor een land waar het aantal broedparen van de grutto op ruim 80.000 wordt geraamd! Op blz. 41 lezen wij: „De andere bij ons broedende uile-soorten, zoals bosuil, ransuil, steenuil en kerkuil zijn holenbroeders”, wat de arge-loze leek wel in verwarring moet brengen, als hij enkele regels verder leest: „De zo buitengewoon nuttige ransuil ge-bruikt voor het eierenleggen meestal oude kraaien- of eksternesten”. Op de-zelfde blz. worden trouwens, zonder enige commentaar, onder de voorbeelden (uit onze inheemse vogelwereld) van vo-gels, die hun eieren zonder enige nest-bouw op de grond deponeren, de *trap-pen* genoemd!

Dat de zwarte wouw in Nederland dwaalgast is, wordt op blz. 72 slechts terloops vermeld, doch op blz. 93, in de uitvoerige beschrijving (ook van het nest, de broedgewoonten en de eieren) niet herhaald. Van de visarend wordt gezegd, dat hij in Groot-Brittannië als broedvogel ontbreekt. Men zou daar desnoods vrede mee kunnen hebben (hoewel er in 1967 zelfs drie paren hebben ge-broed), als niet nadrukkelijk melding werd gemaakt van het broeden (in 1925) in de Oberlausitz en (1929) de Opper-Palts. Over deze soort wordt voorts wel, hoewel erg vaag, vermeld dat hij in Nederland doortrekker is. Doch de daarop volgende mededeling: „Het omvangrijke nest zet bij ons altijd in bomen” moet veel verwarring stichten. Ik zou deze voorbeelden met vele kun-nen aanvullen. Dat sommige toevoegin-gen (b.v. over het broeden van de dwergmeeuw in Nederland) bovendien ook nog onjuist of onvolledig zijn, maakt dit alles alleen maar erger (lijker). Wanneer een uitgever zoveel verantwoordelijkheidsgevoel heeft, dat hij zich door een (naar hij op grond van diens acade-

mische vorming mag aannemen deskundige laat adviseren, is dit bijzonder verheugend. Maar dan moet hij er toch op kunnen vertrouwen, inderdaad *deskundig* te worden bijgestaan. Natuurlijk mag men van de academisch gevormde bioloog geen deskundigheid op elk terrein der biologie verwachten. Doch wel voldoende (zelf)kennis om in voorkomende gevallen te adviseren, een ander te raadplegen, die zich wel op een bepaald specialistisch terrein beweegt.

„De vogels van riet en wad” is een overvloedig met foto’s in zwart en wit en (goede) kleuren geïllustreerd boek, met bovendien veel aardige tekeningen van Robert Scholz. Ten aanzien van de tekst dient evenwel grote reserve te worden betracht.

Dat het heel anders kan, blijkt uit de bewerking, die J. E. Sluifers verzorgde van een ander boek van Dr. Makatsch, dat onder de titel „De vogels van strand en wad” wordt aangeboden. Sluifers heeft wel degelijk de oorspronkelijke tekst aangevuld, waar dat nodig was en, zoals te verwachten was, met kennis van zaken. Hij heeft zelfs de moeite genomen een oorspronkelijk hoofdstuk over dwaalgasten te vervangen door een geheel eigen werkstuk. In de overige hoofdstukken toont hij eveneens een verheugend respect voor de belangen van de op vertalingen aangewezen lezers. Ook dit boek is rijk geïllustreerd met foto’s (w.o. vele in kleur) en fraaie pen-tekeningen van Rob Scholz. Ietwat intrigerend zijn de op blz. 72 vermelde schattingen van de „populatiesterktes van enkele soorten”. Niet alleen wordt niet vermeld of de genoemde getallen op exemplaren, dan wel broedparen betrekking hebben, maar ook het getal 15.000 voor zowel grote stern als visdiefje werpt een vraag op: op welk jaar heeft dit cijfer betrekking? Maar dit doet aan het voortreffelijke werk, dat Sluifers heeft geleverd, geen afbreuk. Zijn bijdrage aan deze uitgave bewijst, dat co-producties wel degelijk ook in het belang van de lezer kunnen zijn. Want een zelfstandige Nederlandse productie van een zo rijk geïllustreerd boek zou in Nederland stellig het dubbel of meer moeten kosten. Doch juist daarom is het zo betreurenswaardig, dat niet aan het

andere boek deze zelfde zorg is besteed.

Ko Zweeres

Dr. Wolfgang Makatsch: De vogels van riet en wad. Uitg. W. J. Thieme & Cie, N.V., Zutphen. 300 blz. met vele foto's en tekeningen. Prijs geb. f 14,50.

Dezelfde: De vogels van strand en wad. Uitg. W. J. Thieme & Cie, N.V., Zutphen. 320 blz., met vele foto's en tekeningen. Prijs f 14,50.

De vogels van de wereld

Nagenoeg tegelijkertijd en in hetzelfde kloeke formaat zijn twee vogelboeken verschenen, waarvan ook de (Engelse) titels een verwarrende gelijkenis vertonen: *Birds of the World* (door Oliver L. Austin Jr. en Arthur Singer) en *The world of birds* (door James Fisher en Roger Tory Peterson). Beide geïllustreerd met een verrassend groot aantal fraai gereproduceerde illustraties. In feite dekken de twee zo op elkaar gelijkende titels toch precies de vrij sterk verschillende inhoud van deze boeken. Immers, in *The world of birds* wordt vooral over de plaats die de vogels op aarde innemen geschreven, gevolgd door een met boeiende kaarten toegelichte, doch zeer summier beschrijving van de op onze planeet voorkomende vogelsoorten.

In *Birds of the World* wordt daarentegen een (onvermijdelijk ook niet uitvoerig), maar toch verrassend rijk en boeiend overzicht gegeven van de veelheid aan vormen, die we in het vogelrijk aantreffen. Van elk der 155 families wordt tenminste één vertegenwoordiger afgebeeld op in totaal meer dan zevenhonderd gekleurde afbeeldingen.

Deze illustraties zijn zo fraai en overvloedig, dat het werk op het eerste gezicht de indruk maakt een prentenboek te zijn. Doch wie, bij het doorbladeren, getroffen door bizarre vormen of bonte kleuren, de begeleidende tekst begint te lezen, zal daarmee geboeid voortgaan. Het biologenechtpaar A. en H. M. van der Stelt-Strijbos heeft zich op voortreffelijke wijze gekwetten van de taak, de oorspronkelijke Amerikaanse tekst in goed Nederlands over te brengen, waardoor dit fraaie boek sinds enige tijd ook

beschikbaar is voor hen, voor wie de oorspronkelijke uitgave ontoegankelijk was. Elsevier heeft niet alleen het waagstuk van de publikatie van de Nederlandse uitgave aangedurfd, doch tevens voor een even fraaie presentatie van de oorspronkelijke uitgave gezorgd. Jan P. Strijbos gaf deze Nederlandse uitgave een voorwoord mee, waarin hij terecht stelt, dat een dergelijk boek tot nu toe niet beschikbaar was. Onvermijdelijk een kostbaar boek (al blijkt uit een advertentie in ons vorige nummer, dat men het hele bedrag niet ineens hoeft op te brengen), dat een gelukkig voorbeeld is van geslaagde internationale samenwerking tussen uitgevers. Immers, een zelfstandige uitgave van een dergelijk boek voor ons kleine taalgebied, zou stellig onbetaalbaar zijn.

K. Z.

Oliver L. Austin Jr. en Arthur Singer: De vogels van de wereld. Uitg. Elsevier, Amsterdam-Brussel. 318 blz. Prijs f 65,—.

De Avifauna van West Zeeuws-Vlaanderen

Veel te weinig mensen weten nog, hoeveel fijns er aan vogels in Zeeuws-Vlaanderen te beleven valt. Al was het alleen maar, dat daar vrijwel jaarlijks een of meer paartjes steltkluten broeden. (Ook dit jaar weer, al lijken volgens recente berichten alle legsels door hoog water verloren te zijn gegaan.) Wie wil weten, wat er allemaal te koop is, kan voor het westelijke deel voortaan terecht bij de „Avifauna van W. Zeeuws-Vlaanderen”, samengesteld door A. M. Cauwels, H. Enkelaar, M. Koopman en G. Prang, van wie de tweede de eindredactie voerde. Er zijn, behalve de soortenlijst, nog aardige algemene inleidingen en toelichtingen en we raden iedereen aan, die nu eens een nieuw gebied wil verkennen, deze lijst te raadplegen en daarna de vele Zeeuws-Vlaamse vogelidelicatessen te gaan genieten.

K.Z.

Jaarboek C.J.N. 1966

Al enige jaren achtereenvolgende geeft de Chr. Jeugdbond van Natuurvrienden jaarboeken uit. Enige honderden blz. stencilwerk, met meestal uitvoerige verslagen van

werk, dat in zomerkampen wordt verzet. Hieruit volgt, dat het gepubliceerde bestaat niet tot de vogels beperkt blijft. Maar ook die worden allerm minst verwaarloosd. Zo treffen we in het jrb. 1966 o.a. gegevens aan over wadvogeltellingen, die in aug. 1966 op Vlieland, Terschelling en Ameland werden verricht. Op Ameland op 9 aug., op beide andere eilanden precies een week later. Niet helemaal onderling vergelijkbaar dus.

Uitschieters waren op Terschelling en Vlieland resp. 56.800 en 30.300 bonte strandlopers en op Ameland 15.240 scholteksters, waarvan er trouwens op Terschelling 21.680 en op het Posthuiswad 8.130 werden geteld. Opvallend is nog, dat hoewel op 16 aug. op Terschelling 11.030 goudplevieren werden geteld, deze voor de telling op Vlieland op dezelfde dag niet worden vermeld. Boeiende lektuur, die een goed beeld geeft van de activiteiten van deze jeugdbond, naar mijn gevoel beter eigenlijk, dan uit het tijdschrift „Triëntalis” naar voren komt.

K.Z.

XV internationale ornithologisch congres

Het internationale ornithologische comité heeft bij de sluiting van het XIV Internationale Ornithologische Congres in Oxford besloten dat het volgende congres, in 1970, in Nederland zal worden gehouden, onder voorzitterschap van Prof. Dr. N. Tinbergen. Prof. Dr. K. H. Voous werd benoemd tot algemeen secretaris. Het congres wordt van 30 augustus tot 5 september 1970 gehouden te 's-Gravenhage. Voor informatie wende men zich tot de Secretary-General; XV International Ornithological Congress, p/a Burgemeester de Monchyplein 14, 's-Gravenhage.

Weer raven ingevoerd

Begin mei zijn opnieuw raven ingevoerd om uit te zetten. De regering van Sleeswijk-Holstein schonk 14 ex., die het Wereld Natuurfonds in samenwerking met het RIVON en het Staatsbosbeheer zal onderbrengen in ruime vliegkooien op de Veluwe, de Utrechtse heuvelrug en bij Dwingelo (zie ook jrg. 14, blz. 135).